

EL PROJECTE “INDEPENDENTISTA” DES D’UNA PERSPECTIVA REVOLUCIONÀRIA

INTRODUCCIÓ

En els últims anys hem estat testimonis d’un auge independentista dins la societat catalana, que s’ha visualitzat en diferents mobilitzacions massives. A Catalunya ha culminat en l’anunci de la convocatòria d’un referèndum el proper 9 de novembre per consultar a la ciutadania sobre la formació d’un Estat català.

Aquest auge ha estat atribuït a dos fets principals: l’escanyament econòmic per part de l’Estat espanyol a Catalunya en forma “d’espoli” fiscal i boicot a les infraestructures catalanes, així com els diferents atacs a la llengua catalana per afavorir la imposició hegemònica del castellà. Aquests efectes s’han fet més patents des de l’esclat de la crisi econòmica al 2007 i des de la sentència del Tribunal Constitucional al 2010 sobre l’Estatut.

L’Estat espanyol ha exercit històricament la forma de procedir intrínseca a tot Estat, és a dir, el paper d’agent espoliador i acaparador de recursos derivat de la concentració de poder que representa i de la legitimació que se li atorga, així com el paper d’agent etnocida derivat de la seva voluntat uniformadora i centralitzadora necessària per al seu bon funcionament.

Davant del panorama polític-social que s’està desenvolupant a Catalunya arran d’aquest auge independentista, diverses veus des dels moviments socials han advertit sobre la cortina de fum que aquest procés implica: **a mesura que el descontentament popular es va transformant en indignació i ràbia, les elits cerquen maneres de desviar el focus d’atenció dels temes clau, és a dir, de les causes estructurals i sistèmiques de la crisi, i la desvien a temes secundaris per tal de neutralitzar i dirigir les accions del poble.** A Catalunya l’instrument de distracció més útil està sent l’independentisme.

Amb expressions i vocables com “dret a decidir”, “autodeterminació dels pobles” o “autogovern” s’està creant un discurs, també des de la suposada esquerra radical, que afavoreix la perpetuació de les estructures heterònomes¹ i segueix promovent la immobilitat i la delegació del poder a la casta política governant i a les estructures oligàrquiques de “l’Administració pública”. Creiem que és important que quedi clar que **construir un Estat propi no és arribar a l’autogovern, i que contestar un referèndum redactat i promogut per les elits no és exercir el nostre dret a l’autodeterminació.**

Des d’aquest text intentarem indagar en allò que podria implicar la creació d’un Estat propi per debatre i esbrinar des de la base quina o quines estratègies volem seguir a l’hora de construir una societat veritablement democràtica –de veritable autogovern- i exercir conseqüentment el nostre dret d’autodeterminació com a poble.

RELACIÓ ENTRE ESTAT I CAPITALISME

---

¹ De grec “hetero” altri, i “nomos” llei. Que la llei sigui imposada per algú altre que no sigui un mateix.

Quina és la raó de ser de la figura de l'Estat? Com ja vam fer referència al “Manifest No-Sí”, *“l'Estat-nació és un aparell de dominació i de coerció professional que es va instaurar soscavant i desmantellant les institucions realment democràtiques de la societat popular tradicional, com ara el Consell Obert i el Comunal a la Península Ibèrica. (...) No hi ha un sol Estat al món que no estigui tacat de sang, farcit d'injustícia, erigit en base a l'engany i a l'explotació dels éssers humans i de la natura.”*

“Un sistema d'Estat amb economia de mercat capitalista és sempre antitètic a la veritable independència: un Estat suposa, per definició, la imposició de decisions al conjunt de la població per part d'una elit política que concentra la potestat de manar a través d'un conglomerat d'instàncies burocràtiques i oligàrquiques; una economia de mercat suposa, per definició, que les decisions econòmiques fonamentals queden en mans de les dinàmiques de la competència mercantil i de cada una de les entitats empresarials privades. No hi ha cap estat al món que apliqui veritablement el principi d'autodeterminació i de subsidiarietat, senzillament, perquè la descentralització i l'autonomia són antitètiques a la naturalesa de l'ens estatal.”² Això implica que la lluita contra el capitalisme i per l'autodeterminació ha de ser sempre i en qualsevol cas una lluita contra l'Estat.

Els Estats arreu del món busquen convertir-se en potències econòmiques competitives dins del mercat internacional. Com sabem, una de les principals raons econòmiques per les quals hi ha tants defensors de la creació d'un Estat català és precisament l'alta consideració que es té envers el conglomerat industrial i empresarial d'aquestes contrades, i l'atribució de la seva menor competitivitat a la pressió que des de l'Estat espanyol es fa a aquestes estructures. Veiem doncs, que el somni de la riquesa i del consegüent subsidi estatal a la societat va de la mà de l'imaginari capitalista, de la necessitat de creixement econòmic i competitivitat amb la resta de regions del món. **És paradoxal com el discurs creat contra la potència imperialista escenificada per l'Estat espanyol, acaba convertint-se en un discurs propi d'una potència imperialista que requerirà per aconseguir les fites a les que aspira la submissió d'altres pobles del món i l'espoli dels seus recursos.**

Des de l'esquerra independentista, fins i tot la que s'autoanomena “anticapitalista” o “socialista”, no han sorgit veus que proposin un model d'estructura social que vagi més enllà de la nacionalització dels sectors bàsics, sense qüestionar-se el funcionament capitalista de sectors com la sanitat convencional, la propietat privada o estatal dels recursos, el treball assalariat o el creixement econòmic necessari pel manteniment d'un correcte funcionament del mercat. És a dir, sense qüestionar-se en cap moment les potes bàsiques del sistema capitalista³, i sense entrar, en la majoria de cops, a definir ni tan sols mínimament què entenen per independència.⁴ La falta d'aquesta anàlisi en profunditat sobre com s'hauria de dissenyar un Estat o l'organització d'una societat per no acabar reproduint les mateixes dinàmiques destructores i imperialistes

² GRA: “Manifest pel No-Sí”. <http://www.grupreflexioautonomia.org/ca/manifest-pel-no-si>

³ Per indagar més sobre la relació entre capitalisme i Estat, veure RODRIGO MORA, Félix: “Estudio del Estado” i FOTOPOULUS, Takis: “Crisis multidimensional y Democracia Inclusiva”

⁴ Un exemple d'això seria la campanya “Independència per canviar-ho tot”, on no es fa en cap moment referència explícita a què implicaria aquesta independència, i les poques referències que es fan (sobirania econòmica, nacionalització sectors estratègics, bones condicions de treball, etc) segueixen la línia reformista de no qüestionar-se en profunditat les potes del sistema estatal capitalista. <http://percanviarhotot.cat/>

contra les que lluitem ens fa pensar que **aquests sectors de l'esquerra no tenen clara l'aposta per un projecte realment emancipador.**

Així mateix, com ja hem vist en el debat sobre reformisme, els discursos de l'esquerra "radical" i de la socialdemocràcia pels quals es defensa el retorn a un Estat de benestar com l'anterior a la crisi suposen caure en retòrica utòpica i a-històrica, ja que el funcionament d'un Estat on prevalgués l'assistencialisme social aniria en contra de les dinàmiques de mercat internacionalitzat i a la llarga estaria abocat al fracàs.⁵

EL PAPER DE L'ESTAT COM A "GARANT DE LA CULTURA"

Un dels arguments principals que s'esgrimeix en la defensa de la creació d'un Estat català és la necessitat de protegir la cultura i llengua catalana contra els atacs de l'imperialisme espanyol. Aquest argument ens genera molts dubtes ja que es proposa la creació d'un Estat com a solució; en el cas de la llengua, no cal anar més enllà de la Península Ibèrica per veure exemples d'allò que implica "oficialitzar" o "normativitzar" una llengua per part de l'Estat –que moltes vegades es tracta d'imposar com a oficial el dialecte hegemònic o de fer una barreja artificial de dialectes que no té contrapartida oral en la societat- en perjudici dels altres dialectes que seran considerats subordinats o derivats de l'oficial.⁶ Això dóna lloc a una jerarquització i centralització cultural imposada de forma heterònoma per l'ens estatal. Però, quina és la raó de ser d'aquesta estratagema estatal?

*"La pretensió que el fet nacional pugui delimitar-se amb fronteres és una entelèquia que comporta sempre un forçament de la realitat, mentre que la ideologia segons la qual les estructures polítiques han de coincidir amb aquelles fronteres, és a dir, la ideologia nacionalista, és una font inesgotable d'incongruències i problemes."*⁷ El projecte dels Estats-nacions pretén discretitzar allò que és continu, com si volguéssim pintar a clapes de colors un mapa, quan en realitat els colors passen progressivament de l'un a l'altre. Aquesta simplificació de la realitat i la consegüent pèrdua de diversitat no correspon als interessos de la humanitat; només troba explicació com a conseqüència dels diversos projectes d'Estat-Nació, que a la seva vegada amaguen els interessos d'unes elits determinades i encara més al fons les dinàmiques d'un sistema d'organització social perniciosos.⁸

⁵ Per més informació sobre aquest tema, llegir el text sobre el debat del reformisme: *"Un cas il·lustratiu d'això és el projecte d'Unitat Popular de Xile (1970-1973), on unes reformes massa ambiciosos van portar el país a una situació d'extraordinària inestabilitat econòmica (...)"*

⁶ Un exemple seria l'euskera batua al País Basc, llengua artificial oficialitzada creada mitjançant els dialectes centrals de l'euskera que va provocar molt de rebuig per forçar des de les institucions "públiques" l'aprenentatge d'una llengua sense ús oral en detriment de la resta de dialectes concurrents en cada regió, fet que ha tendit a uniformar la gran riquesa lingüística pròpia del País Basc. Un altre exemple a nivell de l'Estat espanyol són les expressions conegudes com "vulgarismes" de la llengua castellana, afegint una connotació de paraula "mal dita" a expressions pròpies de moltes regions de la perifèria peninsular. Des dels anomenats "Països Catalans" veiem una tendència a la mateixa estratègia jerarquitzadora, establint com oficial el català central de la província de Barcelona, i totes les demés variacions i dialectes, com el valencià, el mallorquí, o el garrotxí, com derivats d'aquest.

⁷ GRUP DE REFLEXIÓ PER L'AUTONOMIA: "Manifest pel No-Sí".

<http://www.grupreflexioautonomia.org/ca/manifest-pel-no-si>

⁸ La raó de ser de l'esperanto i la seva relació amb la tradició anarquista és molt significativa per entendre la relació que hi ha entre les llengües i els Estats. L'esperanto es considera una llengua neutra que no fomenta cap imperialisme lingüístic d'una nació sobre una altra. En contraposició ens trobem amb què la llengua vehicular a nivell internacional actualment és

L'Estat es converteix en la materialització de la comunitat imaginària que suposa la nació, organitzada i fomentada de tal manera perquè coincideixi amb el territori que es vol delimitar i dominar per a una millor gestió de l'estructura estatal. *“El sistema educatiu i mediàtic estirarà i exercitarà, des de la infància, a tothom en aquest universalisme fractal i nacionalista. Cada individu pensarà en els termes dels objectes socials del poder i s'identificarà en ells fins el paroxisme. La raó d'Estat, raó al final de l'Estat nacional, podrà llavors confondre's amb la raó democràtica i només ella serà socialment raonable”.*⁹

Troblem a faltar, en canvi, des de moltes veus de l'esquerra independentista i de l'esquerra en general, una denúncia explícita a l'imperialisme que més mal ha fet i fa a la cultura popular de les nostres terres: el model de vida esdevingut hegemònic basat en el consumisme, el treball assalariat, la pèrdua dels coneixements populars, l'atomització de les vides, la família nuclear, l'oci passiu, etc. El model de vida conegut com *“the american lifestyle”*, defensat i protegit cada cop més per pràcticament tots els Estats del món ja que implica una condició necessària per al bon funcionament de l'economia de mercat en la que ens trobem imbuïts.

Veiem doncs, que l'única defensa veritable i explícita de la cultura popular i de la llengua pròpia és la que es dóna en el marc del projecte revolucionari, de la creació de comunitats lliures i democràtiques, que vagin en contra de la natura uniformadora i anihiladora de la diversitat que representen els Estats.

LA DEMOCRÀCIA COM A HORIZÓ

Davant les vicissituds que el context en què vivim ens presenta, ens trobem amb el repte històric de dedicar les nostres forces a idear, construir i “destruir construint”¹⁰ una societat veritablement democràtica on puguem acabar amb els mals que assoten el món, com ara les desigualtats, la dominació, la pobresa i la violència, i anar cimentant les bases per organitzar-nos d'acord amb els valors que volem com a eixos transversals de les nostres relacions i de les nostres vides, com ara la igualtat, l'autonomia, la pau i la llibertat.

És aquesta concurrència d'intencions la que ens ha de fer unir forces entre totes les persones que estem lluitant per la consecució d'aquests objectius. Per això una anàlisi en profunditat de les diferents estratègies que es plantegen des dels moviments que volen transformar la societat esdevé cabdal en els moments que estem travessant a Catalunya.

Atenent a la història, veiem que **totes les estratègies reformistes-socialdemòcrates, incloses les que han implicat la creació de nous Estats, sempre han estat basades en estructures i dinàmiques heterònomes.** A més, **la creació d'un nou Estat comporta el perill que es tornin a legitimar** –com ja està succeint arran d'iniciatives com el Procés Constituent¹¹ o el referèndum per la

l'anglès, llengua de l'imperi angloamericà.

⁹ DKÉ, Antón: “La diferencia entre pueblo y nación”. <http://blognanin.blogspot.com.es/2013/11/la-diferencia-entre-pueblo-y-nacion.html>

¹⁰ TSIOUMAS, Aris: “Anarquismo social, una corriente de futuro”. http://estudios.cnt.es/wp-content/uploads/2014/01/12Miscelaneas_Tsioumas.pdf

¹¹ DALMAU, Blai: “Procés Constituent o Revolució Integral?”

<http://blaidalmai.blogspot.com.es/2013/06/proces-constituent-o-revolucio-integral.html>

independència- **les estructures de concentració de poder**. Aquest seria un fenomen semblant al que es va produir durant la “Transició” espanyola. Al passar del règim dictatorial franquista a un règim de “democràcia” representativa, l'Estat va guanyar autoritat i va poder mantenir pràcticament intactes totes les estructures legals d'espoli del poble. Els moviments socials es van relaxar i van confiar en l'aparell polític per solucionar els problemes, de manera que l'Estat va poder reduir el seu nivell de repressió, arribant a cotes cada cop més perfeccionades i subtils en els mètodes de dominació i exercici del poder.

Així mateix, es repeteix de forma dogmàtica que un Estat més petit és per definició un Estat més democràtic i més accessible a la societat. Sabem que la figura estatal, sigui quina sigui la seva mida, és intrínsecament antidemocràtica des del moment que hi ha un sector de la població que ostenta el poder i un sector de la població el poder del qual es limita a un vot cada quatre anys per escollir qui seran els seus “representants”. Respecte a l'accessibilitat, no es pot demostrar que aquesta afirmació constitueixi una condició necessària per arribar a la veritable democràcia, encara més quan es realitza sense acompanyar-la de cap altre argument —és un Estat de 8.000.000 habitants suficientment petit per fer-lo significativament més accessible? Com podríem influir realment en les decisions de l'Estat si aquest està sotmès a molts altres factors que impossibiliten que les polítiques socials siguin factibles? Etc.

Sabent tot això, quina és l'estratègia que considerem més important a defensar? Aquella que suposi una subversió de totes les estructures antidemocràtiques del sistema i que formen part de les causes últimes de la crisi multidimensional que estem patint: l'Estat, la propietat privada dels recursos, el treball assalariat, el creixement econòmic, l'atomització de les persones i els valors que l'acompanyen, com ara l'egoisme, la competitivitat, l'odi, el nihilisme o l'apatia generalitzada. Per això, **advoquem per una revolució integral**, que, com bé s'ha definit consisteix en un *“procés de significació històrica per a la construcció d'una nova societat autogestionària, basada en l'autonomia i l'abolició de les formes de dominació vigents (...). Implica una acció conscient, personal i col·lectiva, per a la millora i la recuperació de les qualitats i els valors que ens capacitin per a una vida en comú. Alhora, implica la construcció de noves formes i estructures organitzatives en tots els àmbits de la vida que garanteixin igualtat de decisió i equitat en la cobertura de les necessitats vitals”*.¹²

Aquest camí cap a la revolució el mesurem en graus d'autonomia a l'hora de definir la nostra estratègia: **aquells moviments o accions que ens apropin més cap a una vida autònoma i cap a una mentalitat autònoma seran els passos que ens estaran apropant més a una revolució integral. En canvi, els passos que ens sotmetin més a estructures heterònomes o que legitimin més aquestes estructures, seran passos que ens allunyan de la revolució**. Les lluites tàctiques i puntuals per evitar que l'Estat i el sistema ens restringeixin cada cop més els drets i ens deixin cada cop més deseparats les farem sempre des d'una perspectiva revolucionària, impugnant la natura no democràtica d'aquestes institucions i defensant la necessitat de crear-ne de noves que siguin autogestionades i veritablement democràtiques.¹³

¹² <http://integrarevolucio.net/ca/revolucio-integral/que-entenem-per-revolucio-integral/>

¹³ Per més informació sobre aquest tema, llegiu el text sobre el debat de l'Estat del benestar.

No obstant tot allò exposat anteriorment, molts defensors de la creació d'un Estat propi ens recorden la importància de donar pes a les necessitats bàsiques de la societat. Per això cal una estratègia revolucionària que es basi en gran mesura en la pràctica autogestionària, traient recursos del sistema per dedicar-los a la revolució. Això es materialitza en forma de diners invertits en projectes revolucionaris, col·lectivitzacions de terres, autogestió dels recursos naturals, creació d'escoles autogestionades i de mitjans de comunicació autònoms, alliberament del treball assalariat per dedicar el temps a pràctiques revolucionàries, etc. Si construïm les nostres pròpies escoles no hem de patir per la imposició del castellà a les aules estatals. Si bastim un espai de comunicació popular no ens afecten els tancaments de les emissores que emeten en català. Si construïm xarxes de suport mutu, i ens organitzem per tenir abast als aliments, a l'habitatge i a d'altres serveis bàsics, no necessitem d'un Estat que ens proporcionï aquests serveis ni hem d'indignar-nos per la injustícia d'uns impostos que no paguem. En el cas que ens trobem immersos en lluites dins les institucions del sistema establert –escoles “públiques”, sanitat “pública”, transport “públic”, etc- intentarem sempre conduir-les cap al màxim d'autogestió i auto-organització i connectar-les amb la transformació necessària de la globalitat de la societat.

Sabem que el camí és llarg i ardu i les energies són limitades; per això apostem per una estratègia que ens apropi tant com sigui possible a l'autonomia en tots els àmbits de les nostres vides, minimitzant aquelles accions que puguin posar-se en contra dels nostres objectius i maximitzant el diàleg entre totes les veus que participem en aquest escenari per conjuminar les forces i construir sobre la base del suport mutu, l'esforç, la convivència i la democràcia.